

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbătă.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administratiunea tipografiei arhiepiscopale Sibiu, strada Măcelariilor 47,
Corespondențele sunt a se adresa la:
Redacția „Telegrafului Român”, strada Măcelariilor Nr. 37.
Episole neînfrângute se refuză. — Articulele nepublicați nu se împoziază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rândul cu litere garmond — și timbr de 30 cr. pentru
șe-care publicare.

Revista politică.

Sibiu, în 22 Februarie.

În numărul trecut nu am putut decât în vre o căteva cuvinte să atingem cestiuanea reformei în administrație, care s'a desvoltat în casa deputaților cu ocazia unei desbaterei bugetului. Ne folosim acum de ocazie și să dăm după „Egyetértés” detaliuri mai amplificate, asupra punctelor, în care o poziție unea întrunită s'a invită în privința acestei reforme. Înainte de toate opoziții voiesc să asigure interesele statului prin administrație; are mai departe în vedere calificării funcționarilor și asigurarea acestora în pozițieana lor. Opoziționea a mai avut în vedere regulairea raporturilor dintre funcționari pe baza unei pragmatice de servit; garanții cuprinde-toare în interesul independenței parlamentarismului, contra amestecului funcționarilor și a presiunii exercitate din partea guvernului; reforma radicală a procedurii actuale disciplinare; introducerea jurisdicției administrative. În toate cestiuanele acestei cardinale — dică Egyetértés — toti membrii opoziției și cei care nu fac parte din vre-o partidă intr-unită sunt de acord perfect. Întrebării, dacă punerea în luceare a reformei acestor are să se facă cu alegerea sau denumirea funcționarilor, nu i s'a dat importanță, pentru că nu se provoacă vre-o desbinare între membrii opoziției și acelor ce nu sunt în vre-o partidă. Întrebarea alegării sau denumirii funcționarilor s'a lăsat neresolvată în speranță, că și în privința acestea în timpul cel mai scurt se va afla un mod care să intrunească toate pările.

Despre conferențele cele mai noi austro-ungurești în afaceri de vamă, pe baza căror este a se încheia un tratat comercial cu Germania, ceterim că nu merg mai bine ca cele dintre Austria-Ungaria și Serbia.

După ce conferențele avură loc mai multe dile s'au ivit diferențe, cari s'au cărpt de o camată cu subcomitete, a căror misiune va fi a obli diferențele. După „D. Ztg” transacțiunea nici-așa-n-a succes, în sedința dela 2 Martie n. a. a raportat subcomitetul, că nu s'a putut ajunge o înțelegere și aşa n'a fost altfel în putință decât ca reprezentanții ungurești să ia propunerile austriace ad referendu-m, ca să meargă cu ele a casă la Budapesta.

Reprezentantul Serbiei, Mărici s'a intors la Viena pentru continuarea negoțiilor în privința juncțiunilor druhurilor de fer, insă oficiile din Viena nici acum nu sporează vre un rezultat. Cum face, cum nu face, Serbia resistă pretensiunilor austro-ungare.

Telegrama despre atentatul esușă lui Loris-Melicoff în St. Petersburg este de a se rectifica încă-vă „P. L.” spune că atentatorul după ce a pus Melicoff mâna pe dênsul i s'a aruncat între picioare, dară contele la trântit la pămînt și aceasta a înlesnit arestarea. Atentatorul a spus, că este Evreu bo-

tezat, este gimnasiast și se chiamă Ipolit Mladetzki. Atentatorul a declarat că dacă nu a putut omori el pe general, îl va omori al doilea, sau al treilea.

Din Albania se scriu la diarele din Viena lucruri interesante, Albenezi nu se găndesc de loc a da o parte dintr-unii Muntenegru. El au liga lor care numai fiindcă voiesc, mai întrețin legătura cu Constantinopol. Au armată de 120,000 oameni bine înarmați și bine înținuți și se sporesc neconitenți din armata turcească de sub Muktarpasa, care suferă de foame și golătate. Corespondenții din acele părți în lucru sigur că între Albanezi și Muntenegreni de o parte și între Albanezi și Greci de altă parte în scurt timp se va începe resboiu.

Raporturile dintre Franța și Germania, dice „Alegatorul”, se recesc treptat, adesea ori fără a se manifesta în mod categoric răcirea, dar neconțin și dându-ne să înțelegem, că se tractează despre desfășurarea unui plan lămurit, asternut la Paris și ghicit la Berlin.

Această răcire a relațiilor a început fără îndoială cu demisiunea cabinetului Waddington. Bărbatul acesta de stat a fost recomandat de repetite ori Franției de către principale Bismarck, ca cea mai bună garanție pentru mantinerea paței. Franțezi nu au voit să scie nimic de această recomandare. A doua manifestare a răcirei a fost demisiunea lui de St. Vallier, ambasadorul Franției la Berlin, atât de simpatice curței imperiale germane și chiar cancelarului. Demisiunea lui de St. Vallier nu a fost primită ce e drept la Paris, dar toată lumea a văzut din chipul în care a urmat această nemprimire, că lui de St. Vallier i s'a cerut o jertfă pentru patrie și lui dău a dat-o. A treia manifestare de răcire este acum iminentă revocare din Paris a principelui Hohenlohe, reprezentantul german în capitala Franciei.

Această revocare iminentă, cunoscută deja în Paris, ar fi facut o mare sensație. Sensația este cu mult mai mare în public de căt în cercurile oficiale, căci publicul, care nu ju-decă lucrurile de căt după semnele esterioare, își aduce aminte de o versiune tare acreditată în anii din urmă în toată Europa, anume: „Până când va fi Novikoff ambasador al Rusiei la Viena și Hohenlohe ambasador al Germaniei la Paris va fi pace.”

Ei bine, dar Novikoff a plecat încă de mult din Viena și în locul lui reprezentă Rusia pe lângă cabinetul austriac amicul lui Gorciacoff, contele de Oubrill. Acum că e gata de plecare și Hohenlohe, — nu are dară publicul frances motive de a se agita? Cabinetul este negreșit mai lipsit, nu fiindcă n'ar recunoaște importanța acestei schimbări diplomatice, dar fiindcă a prevăzut-o de mult, de cănd cu venirea la ministeriu, și poate a chiar voit să se întâmple.

Correspondența parisiannă, din care estragem aceste impărtășiri, conțină că cu toate acestea sfârșind, că ruptura desăvârșită între Franța și Ger-

mania ar fi imediată. Această contestare era de prisos. Mai sunt căteva grade până când recirea va fi completă și aceste grade se vor urma treptat și cu o consecință naturală. Ceea ce nu se poate contesta este recirea, încordarea, — și fiindcă ele nu au rezultat de căt din tendență Franției de a-și redobândi earăși poziția plină de demnitate și libertatea de acțiune de odinioară, ele nu sunt de loc o povară pe sufletul actualului cabinet francă.

Desbaterea bugetară în dieta Ungariei.

In sedința dela 25 Februarie s'a continuat la ordinea dilei discutarea bugetului.

Ant. Tibád se declară cu hotărrire contra punctului, de vedere dela care a manecat Grünwald cu planurile sale de reformă. Aceste nu înseamnă alt ceva decât asimilarea tuturor naționalităților, E politica de rassă, cea mai periculoasă politica dintre toate.

Oratorul vorbind despre jurisdicție în administrație și despre necesitatea unei reforme radicale pe acest teren cetește un concept statistic despre forurile diferite care exercită jurisdicție în administrațivă în diversele ramuri ale administrației. Examinând această sistemă de jurisdicție administrativă vom afă că pentru unele ramuri ale administrației există numai un for, ear pentru altale trei foruri. Vedem că judecăți judi singulari și judecătorii colegiale. Vedem că în jurisdicție administrativă administrație nu este despărțită de justiție, vedem judecând funcționari aleși și denumiți. Aici lipescori căci sistemă, și un caos, un monstru centralistic, de natură a nimicii libertăți cetățenești și dreptul persoanei. Deci putem prinde ușor necuramate plânsori asupra jurisdicției administrative, mai ales în treburile financiare. Acele se referesc deosebitivă atât la funcționari aleși căt și la cei denumiți. Funcționarii comitatului, stând între comitele suprem, care e supus guvernului, și între vice-comitele, care e chinuit de îspita de o față opozitie, nu poate lucra ceva folositor. (Aprobări VII în dreapta). Statul datorește cetățenilor săi cu regularea jurisdicției administrative, mai ales însă că aceasta se poate face fără a însărcina bugetul prea mult. Trebuie create trei foruri, în cele două dintău să judeceți judi singulari, ear în instanță a treia judecătorii colegiale. În instanță a două să decidă comisia administrative, în instanță a treia un colegiu de judecători denumiți de Maiestatea Sa.

E. Simonyi constată, că situația este foarte fatală; Grünwald vede cau tuturor relelor în administrație cea rea, Szell consideră cestiuanea financială ca cestiuane exclusiv predominantă, precănd Isztoczy face responsabili pe Jidovi pentru toate misericordiile.

V. Isztoczy întrerumpând: Nu mai de ar fi ideile mele aprobate de țara întreagă. (Ilaritate) O sistemă de administrație centralistică ar fi acceptabilă

E. Simonyi (continuând): Dar real zace cu mult mai afund. Că pentru cestiuanea administrație, respinge cu hotărire invinovățirea că partida sa nu ar fi dat acestei cestiuane vitale loc în programă; direcținea, în care B. Grünwald și Apponyi voiesc să reformeze administrație, adeca centralizarea, oratorul nu o poate aproba; căci aceasta n'a facut nici unei teri bine. Si oratorul regretă, că nu poate accepta proiect de rezoluție la lui Apponyi — cu toate că și dênsul nu are incredere în guvern. (Aprobări în stânga extremă). Să restaurăm oare cabinetul Tisza numai pentru cuvântul că el se află pe altă basă de stat, ca să netedim calea unui minister Apponyi care va sta pe aceea basă de stat pe care se află Tisza, și care predeasupra mai are și nisună centralistice? (Aplause VII în stânga extremă). Oratorul voiesc să se susțină autonomia comitatului. În sfârșit substerne următorul proiect de rezoluție:

Fiind că s'a pus întrebarea de incredere și guvernul a primit-o, casa se enunță prin rezoluție: că în genere nu are nici o incredere în guvern și o sustrage prin aceasta.

A mai vorbit Alecs. Mariássy, pentru primirea bugetului, ear Stefan Domahidy contra primirei.

In sedința dela 26 Februarie ia cuvântul în desbaterea bugetului

Vinc. Tischler (din opoziție): Trebuie să ne găsim la o schimbare a sistemelor și la părăsirea ideilor de predilecție. Oratorul atinge în treacăt străformarea honvedimei și trecând la cestiuanea administrație se declară pentru o administrație de stat și pentru deznaștere funcționarilor.

Em. Ivánka (guvernamental) polemizează contre celor care dis de Szell. Togna Szell este autorul principal al măsurelor finanțiale, care au provocat în tară un resens atât de mare. Acțiunea în Bosnia și Erțegovina s'a întreprins cu scirea și învoirea lui Szell, căci altfel nu se puteau calcula atât de exact consecințele ei.

C. Eötvös (stânga extremă): Ivánka este acela care aproba legile fiscale ale lui Szell, care dau pânea de toate dilele la 8000—10000 de escuturi, căci dacă nu le ar aproba ar sta la spatele mele, ear nu la spațele ministrului president și a ministrului de finanțe. (Ilaritate)

Oratorul trecând la cestiuanea administrație constată că il doare înimă cănd vede că idea de administrație de stat cuprinde tot mai mult teren.

Dacă Grünwald se plângă că statul și parlamentul nu sunt populare, oare nu ingerența exagerată a administrației de stat este vina la aceste plânsori?

De vom nimici și cele din urmă remașite de municipalism ce le mai avem, apoi acela, pe care norocul orb il va afla în fotoliul ministerial va ramâne acolo până la oara din urmă. (Ilaritate) O sistemă de administrație centralistică ar fi acceptabilă

numai când Ungaria ar fi pe deplin independentă. Cand ar veni de nou o criză grea, Ungaria s-ar afla în fața acesteia fără mijloacele constituționale de a sperare și rezistență.

Ministrul president se laudă că carta sa în conducerea partidei ar consista întracea, că el refuză partizanilor sei când i se cere ceva. Când o dîce el aceasta, trebuie să-i o credem. (ilaritate în stânga) Dar ce folos are oratorul, dacă o va crede? Să se întrebe numai comiții supremi, judecătorii și alții din țară, dacă cred, că carta ministrului president de a conduce partide consistă întracea de a refuza rugările partizanilor sei. (ilaritate în stânga) Este o fatalitate pentru ministrul president, căci de cinci ani începând trebuie să facă tot contrarul dela ce dîce, doresc și vescesec prin programe. (ilaritate) Firesc că prin astfel de negațuni, compromisuri se poate omul susține în foloul ministerial. Ministrul president a dîs că e mulțemit cu activitatea sa de cinci ani. Și oratorul este mulțemit cu rezultatele acestei activități și togna pentru aceasta nu primește bugetul. (ilaritate și aplause în stânga extremă).

M. Iokai: În aceasta casă s'a audiat cuvîntul că nu a existat un guvern mai usat decât acesta. Dar, cum s'a usat acest guvern? El a început a negații pactul cu țările dincolo de Laita. Și ce a făcut atunci aşa numita opoziție moderată? Ea s'a slită a smulge drapelul din mâini stângiei extreme, dela partida independentei, împunându-l dela aceasta devisele și a dat asalt împreună cu ea asupra partidei liberali și a guvernului. (Aplause în dreapta).

Tot în această mod ni o spun și cei de pe bancalele opoziției întrunite, că numai un teritoriu vamal separat mai poate să scape pe Ungaria tot aceasta o dîc și cei din partida independentei, cari neagă în general ce legătură cu Austria. (Aşa e! în dreapta). Si guvernul n'a putut să apere pe guvern contra acestor atacuri? Aceasta o va sci mai bine din deputat Szell. N'a putut penetrat de se dicea pe atunci acea ce constată că Szell acum, că adecață cătă avantajele positive are acest pact pentru noi, noi poate că faceam imposibil pactul dincolo de Laita și prin atacurile de dincolo se poate reduce la nulă rezultatele favoritoare ale pactului. Din aceste temeuri guvernul și partida liberală au suferit ori ce atac, guvernul s'a usat în această întrebare, pentru a realisa un pact favorabil pentru Ungaria. (Aplause în dreapta).

Abia deveni pactul un fapt implit și indată isbuțni resboiu în orient. Cine vrea să treacă de un politic serios, nu va mai afirma că noi ungurii putem impiedica acest resboiu. Si ce a făcut earăși aşa numita opoziție moderată? Ea smulse earăși și în aceasta cestune drapelul dela independenti, atacă guvernul și partida liberală cu aceleași parale și acea ce la partida independentă era un entuziasm ce isvoră din inimă, ei prefăcându-intr'un sovinism periculos o respindere în națiune. (Aplause în dreapta, mișcări în stânga, să audim!) Si guvernul și partida liberală trebui să suferă și aceasta, pentru că un guvern nu poate să-și trădeze înaintea lumii întreg planul seu diplomatic, căci la un asemenea casel și-ar perde increderea Coroanei și a națiunii. (Mișcări în stânga), prin urmare guvernul și partida liberală au lăsat să se useze și în această cestune pentru a asigura monarchiei noastre o situație, din care eu poate acum să predominize cestunea orientală. (ilaritate în stânga, Strigări: Serbia!) Dacă murmurăți contra a-

cestei afirmații, spuneți-mi ce s'au aleas din luptele ce durără atât de mult în anul trecut pentru aceste două întrebări mari? În atacurile de acum ale opoziției intrunite lipsesc amănădou aceste întrebări. Când Coloman Szell a relevat avantajele finanțiale ale pactului pentru Ungaria Dvoastră, lăti însoțit cu puternice vivete. Și aceste vivete au însemnat aprobararea politicei noastre. (Aplause în dreapta. Ilaritate în stânga). În aceste vivete fiese care văți retrase atacurile și imputările ce le ați ridicat doi ani de dile asupra noastră. (Aplause în dreapta). Și unde este acea tabără mare care a atacat guvernul și partida lui pentru cestunea esternă? Afflavit Deus et dissipatis sunt. (ilaritate în dreapta) În cameră nu se mai aduce aceasta cestune și delegații din partida Dvoastră votau în delegații increderea pentru politica esternă.

Contele Apponyi și Des. Szilágyi (intrerupând): Aceasta nu este exact!

M. Iokai: Dvoastră ati refusat dară increderea?

Des. Szilágyi: Da!

M. Iokai: Eu nu am scutit aceasta, am scutit numai, că întărârea și înversunarea cea mare din partea Dvoastră au incetat decând în fruntea afacerilor externe nu se mai aflu un bărbat de stat unguresc, (Aşa e! în dreapta) care nu avea alt defect decât în alegorie licențicul: el strălucea. (Aplause în dreapta) Dvoastră ati amuțit în fața faptelor și ati votat lui Haymerle acea ce ati refuzat lui Andrássy. (Mișcări și contradiceri în stânga). Ati aplaudat pe deputatul Szell pentru acea ce ati strigat ministrului de finanțe Szell doi ani de dile „Pereat“. (Mișcări în stânga.)

Deputatul Lukács arată că Monitorul oficial a mână decadentă economică în urma licitarilor celor multe. Dacă se ruinează proprietari de realități în valoare de 60 milioane, națiunea simte această ruină. Dar dă deputat să nu fie nedrept, ci să observe și punctele luminoase. E fapt, că în acest an de miserie proprietarii Ungariei au cumpărat rentă de aur ungurească în valoare de 20 milioane. Guvernul plătesc numai sub titlul acesta proprietarilor 1.200.000 pe an în aur, precând în anii cei fericiți, cănd s'a emițut imprumutul de 153 milioane, abia s'an găsit cumpărători pentru 700.000 fl. Aceasta dovedește, că dacă au existat economiile, cari din vina lor, oamenii nefericiți, cari prin loviturile sortii și-au pierdut proprietatea, au existat de altă parte și economi buni. On, Casă! Ori și cine poate presupune de mine că am atât gust bun încât să nu îngrițămădesc în laude pe acest guvern; deci me mulțemesc a exprima că sunt mulțemit cu trecutul guvernului și am incredere într-ensul. Primesc bugetul.

I. Prileszky pledează de asemenea pentru guvern.

Memorandum

deputației din comitatul Severinului care a mers la Budapesta în 20 Noembrie 1879 în frunte cu comisarul reg. Nicolau Ujfalussy și cu deputatul general Traian Doda.

(Urmare).

Ne provocăm mai departe la faptul că vice-comitele Ioan Pausz a asignat procurorului primar Acățiu Csorba, care a fost încredințat cu liquidarea fondului grăniceresc de dragul șefiță, sume mai mari, înăainte de a se ocupă de lucrare. Când organul „Szörényer Zeitung“, care apără înca pe acea vreme, aduse acest fapt la publicitate, Ioan Pausz declară suma de falsă, în urma aceasta comisarul regesc re cărcă o comisie deosebită ca să cerceteze

cările respective. Dar cercetarea începută, a cărei rezultat s'a și publicat în sedința comisiunii administrative finită în 3 Iulie 1878, a constat că Ioan Pausz a asignat, sub titlul de licuidare a fondului grăniceresc, lui Csorba ce mai multe ocazii 567 fl. 23 cr., apoi alți 500 fl. cu condiția de a face societății, adecații cu total 1067 fl. 23 cr., a constat mai departe că Pausz a asignat sub asemenea titlu nu numai lui Csorba ci și sie însuși 58 fl. 87 cr., mai departe procurorului primar Illosvai cu total 302 fl. 87 cr., contabilului primar Svoboda 264 fl. diurnistului Manili Zoltán 16 fl., cu total dară 1650 fl. 10 cr., — cei din urmă 500 fl., așa spune Csorba, — a asignat vîcă comitele acestuia cu scopul ca să procure cu ei tipăriturile de lipsă. Procurorul el tipăriturile, datău socotă despre bani, aceasta numai dênsul și Ioan Pausz o scriu, în publicitate nu s'a ivit mai mult acea caușă. Noi dintraltele credem că n'a fost lipsă de tipărituri în prej de 500 fl., dar dacă ar fi și fost lipsă, trebuia să le comande comitatul și lăserăndu-se trebuia licuidat contul în regulă și după aceasta trebuia să se assigneze suma licuierită. Aceasta este praca legală, ori care altă modalitate și cel puțin o manipulare de natură suspectă. Și așa am puté să amintim și multe alte date, cari toate nu dovedesc altă decât că în comitatul Severinului nimic nu spăimântă pe oficiali cănd e vorba sau de satisfacerea intereselor lor sau de resbunare sau poate de capriile lor. Căci oamenii au ajuns deja sub grătatea arătilor criminale! (Ne provocăm în această privință la causa lui Müller Ph. A. Posta Nicolau și cons. și ne provocăm și la deputatul Francisc Chorin, care a funcționat în această caușă ca avocat.) Căci oamenii au devenit deja despăjaui fară consecință de punga lor! (Pentru a nu înșira mai multe, ne provocăm la un fapt al lui Acățiu Csorba, care a inacționat pe un om din Armenis ce datoria fondului granitesc 25 fl., folosindu-se de cele mai ordinare apucături până ce au stors titlu spese 56 fl., ruinând prin aceasta pe sirmanul om, care nu avea decât un bordeu de lemn.)

Pentru a arăta, cum se conduce administrarea, să ne fie permis a aminti dintr-o mie de date numai unul. În cercul Bozoviciu și isbuțni o epidemie între copii facând pustiuri mari între dênsii. Mai mult de cincideci de copii au devenit viptimatele epidemiei ce grăsă și preitura din Bozoviciu și comitatul din Caransebeș n'aveau încă nicio cunoștință despre acest lucru, până ce în urmă ministerul din Budapesta a tras atenționea oficielor din Severin, că în comitatul acesta grăsează o epidemie funestă!

Nu comentăm, nu ilustrăm acest fapt, căci el vorbesce destul de eloquent despre stările dezastrul de severescă, ba mai murdare încă, le severăsc în comitatul Severinului acel oameni, pe cari guvernul unguresc i-a trimis acolo ca să aterizeze poporul, cum este administrația ungurească, unui popor, care a fost ce a drept sub rigore militară dar n'a vîdet nicăi când infamii sau murdări și o funciune lenevoasă din partea superiorilor sei, sau dacă a și vîdet vreodată de aceste, și speriat la moment pedepseirea lor.

Dar toate nu sunt încă cea mai grea dovedă despre împreguirea, că stările actuale din comitatul Severinului nu se mai pot susține. Mai tristă nu se înfățișează necesitatea unei schimbări, când primiv mai de aproape personalul care chivernesecă acum comitatul. În toată țeară e cunoscut postulatul că el facea marele nostru patriot odinioră Francisc Deák oamenilor din cariera publică, ca „această a de căsătări să fie scutită și de umbra unei suspiții.“ Dar en să vedem, cum corespund oficialii Severinului acestui postulat.

Aci este mai întâi vice-comitele Ioan Pausz. Un om, care de mulți ani se luptă contra bancrutei, un om, pe care puterea socrului seu, a ministru Béla Szende lă vîrstă deja în mai multe posturi fără de a lăpușni mult timp într-ensele. Acest om este vice-comite în comitatul Severinului,

un de ori și care copil scie despre dênsul, că ce a făcut în viață sa de până acum, atât ca om privat că și ca oficial.

Nu dorim să întrețem aici biografia lui Ioan Pausz, pentru că aceasta ne-ar duce prea departe, dar pentru a dovedi că acest domn nu este bogat apt și a oficial public și cu deosebire conducătorul unui comitat ce trebuie organizat de nou, — vom aminti unele date din viață lui publică.

Ioan Pausz a fost notarul primar în Caraș. Pentru a ilustra că ce felu de viață privată a dus dênsul, și de ajuns a aminti, că tribunalul suprem l'a condamnat pe cașile criminală la temniță de 10 zile, — pentru că a vătămat greu o preoteasă română, prin urmare o doamnă. Ginerile d-lui ministru Szende — condamnat de legă în mod valid la 10 zile — aceasta credem că însamnă mai mult decât a condamna de lege or mai mulți alți moratori de rând.

Ca oficial în Caraș d-l Ioan Pausz a

finisat la sine în mai multe rânduri sume ce i s'a trimis folosindu-le pentru scopurile sale, până ce trecând ani la mijloc le-a regulat oareși — cum să în urma reclamațiilor energice din partea vice-comitelui din Caraș sau în urma descoperirilor în foaia „Szörényer Zeitung.“ (Astfel de sume au fost împrumutate plătite de comunele Suboticu și Ciordă, bani oarele, care i-a refuzat, despre aceasta dău desluclară mai chiară și acelie ce se află în registratura comitatului Caraș). Tot în calitate de notar primar al comitatului Caraș el-i-a asignat și însuși sume mai mari de împrumut, în absență vice-comitelui. (Ne provocăm în această privință la Ilustritatea Sa Petru Palek-Uzeoni, care a fost președinte sau membru în comisia comitatului Caraș a cercetătoarei abuzuri și ne provocăm și la protocoalele de cercetare ce se află în archivul comitatului Caraș, din cari se vede lămurit tot ce privește cunoașterea acestei atacări.) Ca notarul primar al comitatului Caraș a cerut dela vice-comitele prin machinării împrumută hârtii de stat în valoare de mai multe mii de florini, și nu le-a mai restituit așa că fondul respectiv poate să privească acesti bani ce perduți, cu toate că ministerul Szende a dat o obligație care să-i împună să diferite sume mai mari de împrumut, în absență vice-comitelui. (Ne provocăm în această privință la Ilustritatea Sa Petru Palek-Uzeoni, care a fost președinte sau membru în comisia comitatului Caraș a cercetătoarei abuzuri și ne provocăm și la protocoalele de cercetare ce se află în foaia sarcinilor din cartea fundată altă sumă mai mare, așa încât numai aceste intenție în mod considerabil valorează realităților.

La toate aceste mai vîne temperamentele pătmăș și spulberat al lui Ioan Pausz, care se manifestă într-o mania de persecuție fără părere, și împins lucrurile atât de departe încă în Caransebeș nu mai există om privat, deregătorie de origine numire sau oficiu public, care să nu aibă cărtă cu comitatul. Si aceasta stare a ajuns la un astfel de stadiu încă i-să dat înț'o adunare publică și o expresiune scandaluoasă; comisarii regesc adecață a învinovățit într-o adunare deschisă tribunalul reg. de „calumnător copilăresc“, vice-comitele pe oțelnici tehnici de „falsificator al protocolului“, iar acesta pe vice-comitele de asemenea a fapt.

Ma vine a se adauge la aceste și împreguirea, că starea materială a lui Ioan Pausz era cunoscută. Această stare materială și astfel că reprezentantul oficial al îndelet de stat unguresc în comitatul Severinului și neconținut amenință de bancură, că de când dênsul și vice-comite, leafa lui nici pe o minută n'a fost scutită de secuștre judecătoresc, că la execuțori judecătoresc zac necurmat execuționi contra lui pentru sume uriașe, dar execuțori nu cutează a îndeplini execuțiunile.

Să scie despre Pausz mai departe, că

este dată numai masă concursuală a cassei de păstrare din Lugoș 18,725 fl. și că a negat una parte din aceasta datorie, precând că biele lui s'au aflat la cassa de păstrare. Aceasta o poate inverda mai în detaliu curatorial masă concursuală a cassei de păstrare.

Să scie despre Ioan Pausz mai departe și aceea, că venind în Caransebeș abia a putut să scape ve-un om cu bani ca să nu-i ceară împrumut. Si neputând căpăta cu fru-

mosul a recurs la amenințări și persecuțări, cum s'a întâmplat cu magistrul postal din Caransebeș. Se scie că Pausz cu toate că venitele lui de ori-ce natură sunt esențiale judecătoresc, duce o casă mare, cum numai un om avut o poate ducă, fără că să putem scrie de unde plătește acest om îngropat în astă datorii acestei cheltuieli mari! Se scie că Pausz a scos cu înșelăciunea dela antrenorii drumului de fer Timișoara-Orșova în mai multe rânduri sume considerabile. (Despre un post de 2000 fl. cari l'au lăsat să i se treptează la Timișoara, am puté să procurăm o dovadă esențială din protocolul poștei din Caransebeș). Se scie și istoria măiestriei de a scri trați, dovedită când cu luarea ginerelor din Orșova, despre care aveam date scrise la mână, astfel de date și respective declarații, pe care indivizii inițiați ce au luat parte la negoziul întreg, sunt gata a le confirma și cu jurământ.

Se scie mai departe, și acest fapt a fost și obiect de interpellare într-un din sesiunile ultime ale comitatului sau ale comisiunii administrative, că Ioan Pausz a vînd să pună în deposit la perceptoar suma de 6028 fl., care este proprietatea fondului grăniceresc, a pus numai 4708 32 er, după cum arată cercetarea introdusă contra lui la 27 Septembrie (1878). Să suplinim ce a dreptat suma de 1500 fl., care a lipsit — dar după interpellăriune — la care de altfel comisariul reg. n'a respins nimic — Dar totuși a ramas tăpă că s'a pus în deposit cu 1500 fl. mai puțin, așa încât e foarte probabil, că Ioan Pausz era și a folosit cătă timp acesti bani pentru sine. Se scie mai departe, că Ioan Pausz a colectat bani pentru răniții turcescă, dar nu i-au trimis la locul destinației și după ce acest lucru fu adus publicitate de "Szörényer Zeitung", el a voit să și justifice neglijența cu acea că — prevădând cu ochi de proroc viitorul — a tinut banii la sine, pentru a-i pute folosi mai târziu pentru răniții nostri din Bosnia. Trimis a el răniților nostri banii? — aceasta nu o știm; în public nu s'au cuitat nicăieri, nu s'a publicat cuitanță oficială nici despre banii colectați de dl Pausz de prin comitat pentru monumentul lui Deák; predatul au deja acei bani comisiunii constituie cuitanță; cuitanță, caprișul singuraticilor a devenit lege și drept.

Când își îndrepta Solovieff arma asasină, contra Tarului, fu numit Gurco guvernator general cu impunătorici în tinse. Comandanțului, care trebuia Balcanii în mijlocul iernii, nu i lipsi energie nici în calitatea de stărăitor al Nihilistilor. Numeroasele arestări și deportațiuni de suspecți dovedesc, că el și în luptă cu Nihilistii a desvoltat același zel ca și în luptă cu Turci. În această misiune însă generalul nu avu noroc. În locul fiecărui Nihilist arestat apărură doi, și pe când se lăuda, că a stărtip nihilismul cu totul conjurații strebătură până în palatul Tarului. Generalul, fără îndoială, n'a dovedit o mână ageră în această calitate, din care cauza trebuí să cedeze locul unui militar mai expert și mai indemnătic. Tarul crede că și-aflat omul în generalul Loris Melicoff.

Acesta s'a purtat bine în ultimul răsboiu, lăua comanda din mână marșalului principie Mihail, bătăi în 15 Octombrie 1877, pe Muctar-pașa, și lăua, o lună mai în urmă, Karsul cu asalt. Numele lui s'a audiat mult pe timpul pestilei din Astrahan, unde a contribuit mult la impedirea boalei. Rezultatul obținut de densus în toate funcțiunile sale a facut pe Tar să se decidă a cerca arta generalului și în luptă cu nihilismul. De'i va succede sau nu, deciunie s'a luat prin proclamația dictatorială din palatul de eșalon. Acei sfetnici ai Tarului, care recomandă de mijlocul cel mai potrivit reforme corespondătoare timpului, trebuie să tacă. Lucrurile au mers precum se prevedea. Monarhul supără și amânat prin ultimul fapt criminal nu voiesc să și ia refugiu la mijloacele, ce le întrebunțează Europa apusănă contra conjurațiunilor. Nu libera voință și acțiune, ci sabia să isgănească nihilismul din corpul societății ruse. De nu va succede nici dictaturei acestuia să pună capăt ni-

curuz pentru porcii sei, și prelungește a ceață a mai finit pentru sine din prețul total 170 fl. așa că numitul Michail Keppech l'a scris în luna lui Decembrie anul trecut epistole amerinătoare. Acești 170 fl. fac togma dobândă, care să ră înainte Keppech din afacerea întreagă, dacă Pausz nu ar fi aflat de bine, a cuprinde bani ca dobândă pentru sine. (Va urma).

Loris Melicoff.

Atentatul din palatul de iarnă al Tarului a produs fructele dorite. Pe regimul teroristic al nihilismului s'a plantat dictatura militară. Un bărbat de stat, întrebăt odătă despre compoziția poporului rus, respunse: "Înțeala Tarului sunt toate nimic." Acum sărăpută varia această expresiune astfel: "Toate sunt nimic înaintea generalului Loris Melicoff." Trebuie să ne întoarcem în timpurile României vechi pentru a putea afla un analog în punctul devenită învingătorului Karsului, prin ultimul ucas. „Prerogativele sefilor principali“ ai comisiunii executive ne revoacă în memoria forțele ce le ceru Sulla după alungarea Marianilor „spresă ordinea.“ Generalul Loris Melicoff este domn peste soarta a 80 milioane oameni. Nu numai că toate procesele politice din imperiu sunt aduse înaintea forului lui, ci mai este și dreptul de a impune ori ce măsuri, ce i s'ar păre necesare pentru stăpîrirea nihilismului, iar autoritățile sunt obligate a le aduce la îndeplinire. Generalul, pentru apărarea vieții Tarului poate ordona ca universitatea să se inchidă și studenții să se trimită în antrul imperiului, după cum se numesc Siberia în stilul eufuministic rus de cancelarie. El poate aresta căt de mulți supuși ai Tarului; el poate ordona ori-ce percheziții, poate secondra aperi, pe scurt, în Rusia a inceat ori ce siguranță; voivicia, caprișul singuraticilor a devenit lege și drept.

Când își îndrepta Solovieff arma asasină, contra Tarului, fu numit Gurco guvernator general cu impunătorici în tinse. Comandanțului, care trebuia Balcanii în mijlocul iernii, nu i lipsi energie nici în calitatea de stărăitor al Nihilistilor. Numeroasele arestări și deportațiuni de suspecți dovedesc, că el și în luptă cu Nihilistii a desvoltat același zel ca și în luptă cu Turci. În această misiune însă generalul nu avu noroc. În locul fiecărui Nihilist arestat apărură doi, și pe când se lăuda, că a stărtip nihilismul cu totul conjurații strebătură până în palatul Tarului. Generalul, fără îndoială, n'a dovedit o mână ageră în această calitate, din care cauza trebuí să cedeze locul unui militar mai expert și mai indemnătic. Tarul crede că și-aflat omul în generalul Loris Melicoff.

Acesta s'a purtat bine în ultimul răsboiu, lăua comanda din mână marșalului principie Mihail, bătăi în 15 Octombrie 1877, pe Muctar-pașa, și lăua, o lună mai în urmă, Karsul cu asalt. Numele lui s'a audiat mult pe timpul pestilei din Astrahan, unde a contribuit mult la impedirea boalei. Rezultatul obținut de densus în toate funcțiunile sale a facut pe Tar să se decidă a cerca arta generalului și în luptă cu nihilismul. De'i va succede sau nu, deciunie s'a luat prin proclamația dictatorială din palatul de eșalon. Acei sfetnici ai Tarului, care recomandă de mijlocul cel mai potrivit reforme corespondătoare timpului, trebuie să tacă. Lucrurile au mers precum se prevedea. Monarhul supără și amânat prin ultimul fapt criminal nu voiesc să și ia refugiu la mijloacele, ce le întrebunțează Europa apusănă contra conjurațiunilor. Nu libera voință și acțiune, ci sabia să isgănească nihilismul din corpul societății ruse. De nu va succede nici dictaturei acestuia să pună capăt ni-

hileismului, atunci numai începe indoială, că dinastia va căuta prin un răsboiu în afară să scape de a mai fi obiectul de atac. Din acest motiv, evenimentele ruse au un interes deosebit pentru Europa.

Correspondență particulară

ale „Telegrafului Român.“

Cluj. 2 Martie 1880. Domnule Redactor!

Scirea îmbucurătoare despre recunoașterea definitivă a independenței României și decăderea cele trei puteri mari — Franța, Anglia și Germania, — ce străbătu cîntea fulgerului prin Europa: ne-a umplut și pe noi, România din Cluj și din pregiur, de cea mai mare bucurie: nu pentru că această scire ne ar fi sosit doară pe neasceptate și ne-ar fi surprins, căci noi am fost convingi că dreptatea și virtutea mai naivă sau mai târziu trebuie se triumfeze ori să cîte pedeci i se vor pune în vale; ci pentru că suntem în plăcutea situație a vedea cumă acelle pedeci sunt delătură de dea; totuși noștri de preste Carpați și-au ajuns în fine scopul urmărit de veacuri, pentru care n'au crăut nici un fel de jertfă; șiara lor frumoasă după atăția seculi de impărătie, după atăția sacrișii mari, e recunoscută în fine de către toate puterile Europei ca stat liber independent. Aceasta e cauza, ce ne-a umplut animele de bucurie și ne-a făcut să uităm pre un moment grigile și necazurile noastre proprii. Și oare este inimă Română, care se nu ia parte la această bucurie generală?

Români din Cluj, la inițiativa dlui adv. Dr. Aureliu Isac îndată după sosirea scirei îmbucurătoare au decis a da expresiune buniciei lor nemărginite prin o convenie socială.

Permiteți-mi, dle redactor, se vă descriu că se poate de pe scurt de cursul acestei serbări frumoase naționale, de cari am dori să se țină prin toate părțile locuite de Români nu numai în Cluj.

In 28 Iulie st. n. sara la 8 ore sala spațiosă a hotelului "Biasini" era mai plină de inteligență română din loc. Mai frumos a fost reprezentată clasa adăpostitoare și junimea dela universitate. Avurăm onore a salută în mijlocul nostru și pre doi Români stimări, din depărtare, de pe sesul Ungariei, și anume din Arad: pre dl avocat M. B. Stănescu și domnul cand. de adv. Dr. Demetru Selceanu (cari ambiții se așfăt, de căteva secole de la Cluj pentru unele afaceri advocațiale).

Serbarea s'a deschis prin o cuvântare mădușosă rostită de dñul Dr. A. Isac, în care salutând frumoasa cunună de oaspeti, a arătat scopul conveniente, și-a exprimat bucuria pentru succesele fratilor noștri de preste Carpați, și a finit cu: "Să trăiească România liberă și independentă!" În legătură cu această tot dñul Dr. A. Isac a propus să se trimită o telegramă de felicitare dlui președinte al consiliului de ministri din România, I. C. Brătianu. Propunerea s'a primit, și cu execuție ei fură încredință dñii avocați: M. B. Stănescu, Iuliu Coroian, Vasile Almășan și propunătorul, care apoi în diua următoare au și trimis telegramă compusă astfel: "Domnului prim-ministrului I. Brătianu. București. Din ocasiunea completei recunoașterii independenței României primește guvernul ei felicitările și expresiunea viaiei buncii din partea Românilor Clujeni, întruniri cu scop de a serba acest act de bun augur pentru sigurul viitor al Statului Român. Din încredințare, Dr. Isac."

După primirea propunerii referitoare la această telegramă, s'a dat cetere următoarei telegramme sosită la

începutul serbărei: "Dlu Dr. A. Isac, Cluj. Cu profund respect salutând idea intrunirei ce sărbăti primii felicitările Românilor din Deva, prin Longinul".

După aceste cunoștințe noastre judecătorul Petru Dulfu, a ceteit o poesie a sa ocasională, care pentru efectul general ce a produs asupra ascultătorilor, o lăsmă să urmeze aci în tot cuprinsul ei:

La România liberă și independentă.

Salta și te veselăte adi o! jună Românie! Fați și o di de sărbătoare; — plâns' ai destul în robie,

Până lanțul și-ai sdrobit!

Cântă adi voioase innuri: că slăvici earn amără A trecut de tot, și sfânta libertății primăvară

Si pe-al teu plaiu s'a ivit!

Libertatea curat aer, săr' de care-o gînte pierde; Până sfântă, ce nutresce și dă celui slab putere

A și crea un viitor;

Grău, ce crește numă 'n jîrnă cu viu sănge îngăzătă, Si se seceră cu spada, cînd fortuna mai turbătă,

Când prin vînt mii glonțuri sbor.

Prin o astfel de fortună tu-ai trecut! Românie Si de spada-ji, ce la Plevena a trăsnit în tiranie,

Europa s'a nimit...

Totuși cei mari căte pedeci și-ai virit în drum de-dată

Spre cununa libertății cu-al teu sănge cumpărată

Când tu falnic ai pașit!

Sâangele-ji vîrsat în luptă le-a părut prea mică plătă,

Au dorit încă adaua din al teu trup o bucată,

Mândrul corp și-ai mutat...

Si acest act de crudime te-a durut cu-atât mai tare,

Că flămănd de carne-ji via-ea fost chiar prietenul, pe care

Tu de moarte l'ai scăpat.

Insă nici cu-atâtă jertfă dănsii nu se îndestulă!

Din săngeb, ce'ji rămase, a nutri, vai, te siliră

Pe veci mii de lipitori...

Te-ai supus și la aceasta suspinând amar... și cată;

După multe lacremi, totuși virtuete și coronată!

Au trecut cumpliții nori!

Ah! in dar a-ji vrut, nori negrii să ne cideți mândrul soare;

Va topit a lui căldură! Adi pe boltă luceioare

El suride mai frumos...

Ești liberă, fica Romei! Ești stăpâna soartei tale!

De-acum poți pași voioasă pe-a culturie verde cale

Cătră scopu-ji glorios.

Liberă, neaternată... Prin virtutea ta divină

Din despreută slavă devințai o regină

Respectată 'n răsărit;

Si salounul Europei, locaș splendid de regine

Unde n'aveai eri intrare: s'a deschis' adi

pentru tine

Si în sinu' te a primit.

Liberă... dar vai, a viejii dile nu's tot zimbatoare...

Si-de-acum, s'e to scutecăsă de orcane stri-

cătoare,

Alt braț nu'i, decât al teu...

Curaj înse! Bunul geniu, te ceasone din robie,

Nici de aji n'o se te lasă! Cutine va fi'n vecie

Al dreptăjii Dumnezeu!

Inainte, mică jărlă! tot pe calea începută:

Si din valea suferințe, unde ai stat necu-

noscătă

Seculi plângând ne'ncetă,

Vei sosi acușii la culme, strălucită a măreței,

Unde surindă te-asteptă dină, tronul fericeirei

Si al gloriei palat.

Erai stea, acum ești soare..., Si lucirea ta

măreță

A sters și din pieptul nostru a 'ntristării neagră ceață.

Vădând chipu-ji zimbitor,

Ne simțim mai tari în suflet; uităt jelaie,

dejoseire,

Chinurile, cene-apasă: și găsimă adi fericirea

Ce ne luce 'n viitor. —

Salte astăzi tot Romanul! Salta jumă Românie! Fați o di de sărbătoare! Plânsă destul în robie

Până lanțul și-a sfidat! — Cântă așa voioase imnuri: că-a slăviei earnă-amără A trecut de tot, și săntă libertății primăvara și pe-al teu plaiu s'a ivit!

După aceasta corul junimei universităre a intonat cântece naționale, precum: „Steaua României” „Cântecul gîngelilor” „Deșteaptă-te române!” etc., iar dinul Dr. D. Seiceleanu a incantat publicul prin un cântec solo, și Beniamin Pop a executat pe violonă câteva melodii românesc pline de simțire și expresiune. Toate aceste producții fură ascultate de public cu placere și indelung aplaudate.

Era se uit de toasturile insufletoare, ce s'au purtat în această sără frumoasă: pentru România liberă și independentă, pentru principale și bărbătii ei de stat și pentru vestiile curcani, care i-au eluptat independentă, apoi pentru femeile române, ce au scut crește fii așa de bravi, cum s'au arătat ostașii români la Pleven, Gruia, Rahova, etc. Dintre toastanți amintim în locul prim pe dinul M. B. Stănescu dela Arad, apoi pre dnii Dr. A. Isac, I. Coroian, P. Cutean, V. Cicoară, G. Onișor și A. Pop.

Un participant.

Departate de noi de a voi a întunecă sau a stîrbi căt de puțin entuziasmul fraților nostri Clujeni pentru avantajul cel frumos de independentă completă al unui stat vecin, care, nu numai că se află în bune relații cu statul nostru, dară cetețenii lui ne sunt în special nove Românilor și îndrudiți prin cea mai strinsă înrudire a săngelui. Ca oameni însă căror poziționarea le impune a păstra în toate impreguiările calmul, vedînd că România cu toate că a plătit scump independentă încă și astăzi se mai află încurcată într-o cestiu, care îi poate cauza perilesități, nu putem împărăta toată bucuria fraților nostri din Cluj. Nu scim dacă au și alții aceleși vederi și dacă aceasta e cauza că manifestația din Cluj este, după scîntia noastră, atât de isolată. Red.

Sciri ultime.

(Dsp. „S. d. T. B.”)

Budapest, 5 Martie n. Szapary, ministrul de finanțe roști în casa deputaților un discurs însemnat, în care combată așa numita asprime la incasarea impositelor și dovedește că reducția erogatorilor pentru armată, spre care s'a năzuit guvernul, în parte a succes, că situația financiară sau îmbunătățită în faptă și că direcția luată în anul 1875 în restrințirea posibilă a erogărilor fără de împedecirea investițiunilor și înmobilarea venitelor fără de tărmuirea contribuabilității este a se urma și mai departe. În fine doresc ministrul de finanțe punerea la o parte a cestuiilor mari politice și o activitate mai roditoare.

Petersburg, 5 Martie n. Atentatorul Mladetzky va spânzurat eri la 11 ore înainte de ameați în piață publică. Nenumerață multime de oameni a fost de față. Piața a fost închisă de miliție. Liniscea nu s'a turburat.

Paris, 5 Martie n. „Le Temps” anunță, că așa numitele manifeste ale comitetelor revoluționare, publicate de diare, sunt opera unor agenți provocatori, care tind să arunce desbinare între Franța și Rusia.

Brussella, 5 Martie n. Principele de coroană Rudolf, călătorind spre Irlanda, a sosit aici și la gară în primul de rege și de demnitari. Martii pleacă mai departe.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

O scrisoare ardeleană din anul 1546.

În numărul penultim al „Telegrafului român” am adus la cunoștința or. ceteriori cea mai veche tipăritură română, fiind până astăzi totodată cel mai vechi monument literar român, despre a cărui existență ne putem convinge dintr-o socoteală dela a. 1544, în care se află însemnată 2 florini drept „bibele” „pro impressione catechismi valachici”. S'a fost adus, că „această notiță se adeveresc și se amplifică într-o epistolă a parochului din Bistrița Adalbertus Wurmloch către prietenul seu Ioan Hesus din Breslau”. Ne-am procurat carteoa, din care s'a citat numai pasajele esențiale pentru cuestiunea catechismului, și înțînd că întreaga epistolă a parochului săsească merită și cunoscută, cu deosebire de către publicul românesc, o reproducem aici după „Heinrich Wittstock, Beiträge zur Reformations-Geschichte des Nördengaus. Wien 1858”, pag. 59—60.

Pius Doctusque vir, Dominus Adalbertus Wurmloch ex Bistricia, Oppido Transsylvaniae: ad suum Doctorem Johannem Hesselum Parochum Vratislavensem.

De Hungaria et Turcia 1546.

Nom sum nescius, Doctissime Hesse, Pios animos flagrare amore religionis: Hoc etiam Barbara commendat Scriptura. Ostentat Christus in hujus Regni Barbarie suam Clemenciam, bonitatem atque potentiam. Crescit quidem Ecclesia Christi hic in Transsylvania in dies inter furas non solum Turcas sed et papisticas, ut quivis non solum intelligere, sed et cernere queat, non hominis sed Dei esse negotium. Reformatae sunt hic in Transsylvania Ecclesiae urbium Saxoniarum, Dei beneficio, magna ex parte, etiam in Hungaria, Audimus et certo intelligimus, Budae, paucis illic relictis Hungari praedicari syncretum Euangelium, et crassum quendam Sathanam papisticum vehementer obstetisse, ita ut res pertrahetur ad praefectum urbis exercitusque. Qui, audita controversia, plus visus est, approbare Euangeliū, maxime ob has causas, quia doceat, unum colendum deum, reprobetque abusum imaginum, quas Turcae abominantur. Et nos propter illas plurimum. Respondit tamen praefectus, se non esse collocatum a Caesare suo, ad diluendas Religionis nostrae controversies, sed ad conservandum Regnum Caesaris ea in qua possit, tranquillitate — Est et alia Hungariae civitas Segedinum nomine, cui praedit Bassa quidam Turicus, qui defendit Euangeliū et illius ministros prædicatores, contra omnem impetum et furias Papistarum. Nec illud præterundum censeo. Est hic quædam gens, non solum moribus et lingua, sed et religione a nobis diversa, quam Walachos nominamus. Qui tametsi Christum fateantur, nunquam tamen Romanac Ecclesiae subjecti fuerunt.

In ceremoniis prorsus dissidentiunt a Nostris. Baptisant e flumine. Conficiunt Coenam Domini pane fermentato et vino imposito. Legunt Euangelia et Epistolæ Paulinas non sua, sed peregrina lingua, quam nos nominamus: Die Raczische Sprach. Quam nec Idiotae illorum intelligent, nisi sacerdote illorum interpretante. Ex Nostratis multi quidem sunt eorum linguae peritis-

simi. Translatus est Catechismus in linguam Walachicam atque impressus Cibinii (quae urbs nobis Saxonibus in Transsylvania est metropolis) caracteribus, ut vocant Racianici, qui quasi referunt formam Graecarum litterarum. Et multi ex Sacerdotibus amplectunt eum libellum, tamquam sacrosanctum; multi autem pro rorsus contemnunt.

Face o impresiune prea ciudată a audi, că în secolul al XVI-lea „un pașă turcesc a pără Evangelia și pe cei ce o propovăduesc improfativa tuturor prigoniilor și furierilor Papistilor”. Cu deosebire interesant este însă a vedea pe un contemporan al secolului XVI afirmând și el, că România „n'a fost nici când supuși bisericii române (adecă Papei din Roma).

Bibliografie.

Ceontea Teodor, Compendiu de Geografie universală prelucrat în usul scoalelor & a preparandior. Arad 1880. Prelul 1 fl. 50 cr. v. a. — Dela 10 esemplare se dă unul rabat.

Straja M. Manual de Stilistica cu indisponibili și exemple, pentru scoalele secundare de ambele secole. București 1880 Prelul 2 lei n.

Golembiovski-Porumbescu Ciprian, Colecțione de Cântece sociale pentru studenții români, compuse și dedicate Jumunei academice române. Viena 1880. (Cu note.)

Bursa de Viena și Pesta din 4 Martie 1880

	Viena	Pesta
Renta de aur	100.90	101.—
I emisiune de obligi, de stat dela drumul de fer orient ung.	—	79.—
II emisiune de obligi, de stat dela drumul de fer orient ung.	92.50	92.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	82.20	82.—
Imprumutul drumurilor de fer ung. Obligatiuni ung. de recumpărare pînătului	117.50	118.25
Obligatiuni ung. cu clausula de sorjire	89.—	91.25
Obligatiuni urbană temesei	—	89.50
Obligatiuni urbană temesei, cu clausula de sorjire	88.—	88.25
Obligatiuni urbană transilvane	—	87.50
Obligatiuni urbană croato-slavonice	88.25	87.25
Obligatiuni ung. de recumpărare decimale de vin	92.50	—
Obligatiuni ung. de recumpărare decimale de vin	91.25	88.25
Datoria de stat austriacă în hârtie	70.70	70.80
Datoria de stat în argint	71.75	71.80
Renta de stat austriacă	85.60	85.50
Sorjă de stat dela 1860	128.25	128.25
Ajungiuni de banca austro-ung.	835.—	835.40
Ajungiuni de banca de credit ung.	207.50	289.—
Ajungiuni de credit austr.	280.50	281.—
Sorjă ungarescă en premii	—	113.—
Argint	—	—
Galbin	5.58	5.51
Napoleon	9.46	9.45
100 marce nemțesci	58.—	—
London (pe poliță de trei luni)	118.20	118.15

Economic.

Sibiu, 2 Martie n. Pro hectolitru grâu 8.80—9.80; grâu săcărești, fl. 7.30—8.30; Săcărești fl. 5.90—6.90; Orz fl. 4.20—4.60; Ovăs fl. 2.90—3.30; Cucuruz fl. 4.90—5.90; Mălin fl. 6.—7.; Cartofii fl. 1.60—2.—; Semenă de cenepe fl. 9.—10.; Mazare fl. 7.—; Linte fl. 11.—; fasole fl. 6.—7 pro 50 chilo; Făină de paine fl. 8.—; Slănină fl. 9.—10.—; Unsăoare de porcă fl. 28—30; Sărăcina pro 50 chilo fl. 16.—17.; Sărăcina de luminări fl. 24—25; Luminiș de săcăriș fl. 50 chilo fl. 28—29; Săpun fl. 20.—21.; Fén 50 chilo fl. 1.05—1.15; Cenepe pro 50 chilo fl. 16.—18. Lemne vîrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.75 Spirit pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 44—45 cr.; carne de vițel 45—50 cr. carne de porc 48—50 cr.; carne de berbereze cr.; ouă 10 de 20 cr.

Făgăraș, 27 Februarie n. Pro hectolitru grâu fl. 9.—10.; grâu săcărești fl. 5.50—6.—; săcărești fl. 5.50—5.80; orz 4—5.; ovăs fl. 2.80—3.; cenepe fl. 4.80—5.; mălin fl. 6.—7.; sămână de cenepe fl. 10.—11.—; mazare fl. 6.—; linte fl. 6.—; fasole fl. 6.—7 crumpele fl. 1.60—2.40; pro 100 chilo: Slănină fl. 70.—80; său brut fl. 6.—; său de luminări fl. 36—40; unsăoare fl. 60—65; cenepe fl. 30—32; semenă de în fl. 6.—; săpun fl. 6.—; fén fl. 2.—2.20; spirit pro grad 10%—cr.; pro chilo carne de vită 40 cr. carne de vițel 38 cr.; carne de porc 48 cr.; carne de miel (un miel întreg) fl. 4.—; ouă 6 de 10 cr. Tergul de agă fu bine cerat. Timpul a fost frumos și cald.

Arad, 28 Februarie n. Pro hectolitru: grâu fl. 13—14.40; săcărești fl. 10; orz fl. 8—8.40; ovăs fl. 7.50—7.60; cenepe fl. 7.80—7.90; spirit pro grad 35—35.50; fără vas; apoi în detaliu cu fl. 36.10, și cu fl. 38.25 eu vas în tot per 100 litri %.

Estras din foia oficială „Budapesti Közlöny.”

Licităționi: în 23 Martie și 24 Aprilie imob. lui George Schuster în Techelul săsesc (judec. cerc. Sighișoara); în 23 Martie și 23 Aprilie imob. lui Ioan Neumann în Bierțan (judec. cerc. Mediaș); în 27 Martie și 27 Aprilie imob. lui George Boros în Martinus; în 2 Aprilie și 3 Mai imob. lui Petru Vajna în Osdola; în 30 Martie și 30 Aprilie imob. lui Michael Gergely în Dalnoe (trib. K. Oșorhei); în 11 Martie și 10 Aprilie imob. rămasului după Mihaila Posighaea în Nou rom. (judec. cerc. Teaca); în 22 Martie și 22 April. imob. lui Frideric Goldner în Făgăraș (judec. cerc.); în 22 Martie și 22 Aprilie imob. lui Stefan Varadi în Ormani (judec. cerc. Gherla); în 22 Martie imob. lui Vasile Pop în Păndacie (judec. cerc. Husușen); în 19 Martie și 19 Aprilie imob. lui Nicolau Hadnagy în Zabola; în 23 Martie și 23 Aprilie imob. lui David Lazar în Osdola (trib. K. Oșorhei); în 20 Martie și 20 Aprilie imob. Ioanei Dubrotă și soții în Poiana (tribun. Sibiu); în 31 Martie imob. lui Iosif Moskovits în Tapu (judec. cerc. Aiud); în 15 Martie imob. lui Alexandru și Grigori Nagy în Cătana; în 3 Aprilie și 3 Mai imob. lui Ioan Farkaș în Cluj (trib.); în 13 Martie imob. Marius Contor și soții în Straț (trib. Alba-Iulia); în 22 Aprilie și 22 Mai imob. lui Gavrilă Cornea și soții în Ciaba (judec. cerc. Gherla); în 30 Martie și 30 Aprilie imob. lui Andrei Salzer în Bierțan (judec. cerc. Mediaș).

Foncière, Institut pestan de asigurare.

(dela 1864 până la sfîrșitul lui 1879 sub firma „Pester Versicherungs-Anstalt”)

în Budapest.

Capital în acțiuni 25,000,000 franci, egal cu milioane fl. a. v. în aur, după care s'a plătit în bani gata:

12,500,000 franci, egal cinci milioane floreni v. a. în aur.

Reservele premiile și pagubelor fac circa . . . . . 2,500,000 floreni.

Frâtrăriile din premiile anuale fac circa . . . . . 3,000,000 „

Societatea, care face parte dintre instituții de asigurare cu capitalul cel mai solid și cu garanție cele mai mari asigură pe lângă cele mai librale condiții și pe lângă premile cele mai effice:

I. contra pagubelor cauzate de foc, fulger, san esplosiune, la edificii, fabrici, mașini, reacuise, mobile, marfă, efective de vite, precum și la plante de ferăni și de fână depositate în liber sau sub coperi;

II. contra perderilor de cenușă curate escute în fabrici prin sistarea exercitării sau la care incinări printr-perdere chirolier în urmă unui foc sau unei esplosiuni;

III. contra pagubelor prin spargere de geamuri, de oglindă, de ferestre, uși sau mobile;

IV. contra pagubelor de transport de bunuri expeditive pe apă sau pe uscat;

V. contra pagubelor de grindă și a oricărui felu de produse de ale pînătului;

VI. pe viață omenescă în toate combinațiile.

Pagubele occuren se constatăză în modul cel mai culezent și se plătesc cît mai în grabă, (Istitutul pestan de asigurare a plătit de cînd există pentru pagube 22 milioane franci).

Directiunea,

conte Marcu Pejacsevich, president; Frideric baron de Kochmeister, Antonie de Lazcko, vicepresident; membrii directiunii: Adolf Aeby, Carol G. Feldmann, Carol Figdor, Dr. Eduard Loisich, conte Gedeon Raday jun., Adolf Schenk jun., Alois Strobenz, Dr. Antonie Willner, Leopold conte Wolkenstein-Trostburg. Director general Wilhelm Schön; locțiitorul directorului general: Carol Fuchs director.

[5] 2-4